

Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja

Nr. 3.

17. veebruaril 1934.

Nr. 3.

Väljavõte Valitsemise korraldamise seadusest.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse 1934. a. 26. jaanuari ringkiri nr. 32098 koolivalitsuste ülesannete asjas.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse 1934. a. 13. veebruari ringkiri nr. 32098 koolivalitsuste ülesannete asjas.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Koolivalitsuse 1934. a. 14. veebruari ringkiri nr. 32255 teise rahvaloenduse asjas.

Hambatehnikute teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse ning katsete korraldamise määrus.

Hambatehnikute teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse ning katsete kava.

Hariduse- ja sotsiaalmin. Kantslei 1934. a. 14. veebruari ringkiri nr. 145 ajakirja „Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Teataja“ saatmise asjas.

AMETLIK OSA.

Väljavõte Valitsemise korraldamise seadusest.

RT 5 — 1934, 36.

IX.

Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 59 — 1931) §§ 44 ja 87 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 44. Valitud õppejõu-kandidaadi registreerib ametisse alg- ja täienduskoolis ja neile kursuse ulatuse pooldest vastavais eraõppeasutustes Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus, Kesk- ja kutsekoolis ja eraõppeasutustes, mille kursus ületab alg- ja täienduskooli kursuse, registreerib õppejõu-kandidaadi ametisse vastavalt Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus või teaduse ja kunsti osakond. Nende koolide juhatajad registreerib ametisse Hariduse- ja sotsiaalminister, välja arvatud keskkoolide juhatajad, kelle kinnitab ametisse Riigivanem.

§ 87. Riigivanem võib tema poolt ametisse nimetatud õppejõu ametist vabastada pärast sellekohast juurdlust ja vabastatava õppejõu seletuse ärakuulamist, kui ta leiab, et õppejõu tegevus on riigi huvidele kahjulik.

Sama õigus on Vabariigi Valitsusel kõigi teiste õppejõudude kohta.

Käesoleva paragrahvi põhjal ametist vabastatud õppejõude võib valida või määrata uuesti õppejõuks Riigivanema otsuse kohaselt.

X.

Õppe- ja kasvatustöö ülevaale seaduse (RT 59 — 1931) § 7 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 7. Haridusnõunikuks võib määrata isiku, kellel on kõrgem haridus, pedagoogiline ettevalmistus ja vähemalt 10-aastane haridustöö praktika ning tarvilikud eeldused õppe- ja kasvatustöö ning koolinõunikute tegevuse juhtimiseks.

Erijuhtudel võib haridusnõunikuks määrata ka vähema ettevalmistusega isiku, kes on töötanud varem haridusnõunikuna või kel vähemalt 10-aastane haridustöö praktika ning kes avaldanud silmapaistvaid võimeid õppe- ja kasvatustöö edendamises.

Haridusnõunikud määrab ametisse Riigivanem.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1934 a. 26. jaanuari ringkiri nr. 32098 maa- ning linnakoolivalitsustele ja vähemuserahvuste kultuurvalitsustele koolivalitsuste ülesannete asjas ühenduses Õppejõudude teenistuse seaduse § 44 muutmise kohta.*)

Valitsemise korraldamise seaduse (RT 5 — 1934) IX osaga on muudetud Õppejõudude teenistuse seaduse (RT 59 — 1931) § 44. Nüüd registreerib valitud õppejõu kandidaadid ametisse alg- ja täienduskoolides ja neile kursuste ulatusel poolest vastavates eraõppeasutistes HSM Koolivalitsus, kuna varem see õigus kuulus kohalikkudele koolivalitsustele. Ühenduses sellega on muutunud ka asetäitjate-õppejõudude määramine Õp. teen. seaduse §§ 49 ja 50 alusel tähendatud õppeasutiste liikides, nimelt kuna õppejõude registreerivaks asutiseks on nüüd HSM Koolivalitsus, siis kuulub valitsemise korraldamise seaduse maksimahakkamise ajast arvates asetäitjate-õppejõudude määramine alg- ja täienduskoolides ja neile kursuse ulatuselt vastavates eraõppeasutistes HSM Koolivalitsusele.

Kuna uus õppejõudude registreerimise ja määramise kord alg- ja täienduskoolides ning neile vastavates eraõppeasutistes võib tekitada

*) See ringkiri on saadetud koolivalitsustele ka juba varem tavalises korras.

arusaamatusi, siis teatab HSM Koolivalitsus täitmiseks ja korraldamiseks järgmist.

1. Valitud õppejõudude kandidaadid alg- ja täienduskoolides ning neile kursuselt vastavates eraõppeasutistes esitatakse HSM Koolivalitsusele registreerimiseks Õppejõudude valimise ja ametisse registreerimise määruse (RT 67 — 1931) korras vastava maa- või linnakoolivalitsuse (vähemuserahvuse kultuurvalitsuse) kaudu, kes esitavad registreerimise ettepanekud ühes oma arvamusega HSM Koolivalitsusele hiljemalt kolmandal päeval pärast registreerimise ettepaneku saamist kooli ülalpidajalt.

2. Asetäitjate õppejõudude määramise ettepanekud Õp. teen. seaduse § 49 toodud juhul teevad koolinõunikud HSM Koolivalitsusele kohaliku koolivalitsuse (kultuurvalitsuse) kaudu.

3. Õppejõudude asetäitjad, kelle määramine on ette nähtud Õppejõudude teenistuse seaduse § 50, määrab esialgselt ja saadab kohale kohalik koolivalitsus (kultuurvalitsus), esitades ühtaegu määramise ettepaneku HSM Koolivalitsusele otsustamiseks.

Hariduse- ja sotsiaalministri abi A. Mõttus.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1934 a. 13. veebruari ringkiri nr. 32098 maa- ning linnakoolivalitsustele ja vähemuserahvuste kultuurvalitsustele koolivalitsuste ülesannete asjas ühenduses Õppejõudude teenistuse seaduse § 44 muutmisega.

Valitsemise korraldamise seaduse IX osa (RT 5 — 1934) kohaldamisel, millega on muudetud Õppejõudude teenistuse seaduse § 44, on mõnel pool tekkinud arusaamatused. Nimelt mõnel pool, nagu nähtub HSM Koolivalitsusele esitatud järelepärimistest, ei ole küllalt selge, missugused ülesanded on kohalikkudele koolivalitsustele jäänud ühenduses õppejõude registreeriva asutise muutmisega. Sel puhul HSM Koolivalitsus seletab järgmist.

Õppejõudude teenistuse seaduse § 44 muutmisega on alg- ja täienduskoolide ja neile kursuse ulatuselt vastavate eraõppeasutiste õppejõudude registreerimise ja teistes tähendatud õppejõududesse puutuvas asjades maksuma pandud sama kord, mis seni oli maksev kesk- ja kutsekoolide õppejõudude suhtes. Ainult selles osas ongi muutunud kohalikkude koolivalitsuste ülesanded. Kõigis muus aga on kohalikkude koolivalitsuste tegevuseala jäänud endiseks ja seda ka maakoolivalitsustes kuni maakondade valitsemise lõpuliku korraldamiseni eriseadusega (vt. Maakondade ajutise valitsemise seaduse §§ 4 ja 15, RT 5 — 1934). Ühenduses sellega ei muutu õppejõududele

palgamaksmise kord, teenistuskirjade pidamine jääb endiselt koolivalitsuste kohuseks, samuti hoitakse koolivalitsustes endiselt alal teenistusekirjade juurde kuuluvad paberid j.n.e. Ka ei muutu koduõpetuste ja koduõpetajate registreerimise kord, missugune registreerimine kuulub koolivalitsustele endiselt Vabariigi Valitsuse sellekohase määruse (RT 179/180 — 1920) põhjal.

Mis puutub aga Õppejõudude teenistuse seaduse § 44 muutmisega seoses olevatesse muudatustesse kohalikkude koolivalitsuste tegevuses, siis tuleb koolivalitsustel siin toimida järgmistel põhimõtetel:

1. Õppejõudude registreerimise ja Õppejõudude teenistuse seaduse § 49 korras määramise ettepanekud esitatakse HSM Koolivalitsusele ühes kõikide ettepaneku juurde kuuluvate materjalidega, mis saadetakse HSM Koolivalitsuse poolt kohalikule koolivalitsusele tagasi ühes õppejõudude registreerimise või määramise otsuse teatamisega (vt. ka HSM Koolivalitsuse 26. jaan. s.a. nr. 32098 ringkiri p.p. 1 ja 2).

2. Asetäitjate määramise puhul Õppejõudude teenistuse seaduse § 50 korras tuleb ettepanekus lühidalt tähendada, millised asjaolud tingivad asetäitja määramise ja täpselt näidata, mis ajast mis ajani asetäitja määratakse, kas asetäitja on kutsega või kutseta, viimasel juhul, millised asjaolud tema esitamise põhjustavad ja missugune on asetäitja haridus ja pedagoogiline ettevalmistus. Dokumente HSM Koolivalitsusele esitada ei ole vaja, kuid need tulevad hoida koolivalitsuses. Asetäitjad tulevad võtta õppejõudude reservis olevate isikute hulgast. Kui seda nõuet ei ole võimalik täita, tuleb ettepanekus näidata põhjused.

3. Kui asetäitjaks komandeeritakse koolivalitsuse poolt tagavaraõpetaja, siis ei tarvitse teha HSM Koolivalitsusele ettepanekut selles asjas. Küsimuse otsustab koolivalitsus tagavaraõpetaja komandeerimise korras.

4. Koolijuhatajate ajutise kuni kolme päevani vabastuse asjad (Õp. teen. sead. § 63) esitatakse HSM Koolivalitsusele ainult juhtudel, kui on vaja koolijuhatajat asendada maksulise asetäitjaga, teistel juhtudel annab vabastuse kohalik koolivalitsus. See kord on maksev juhtudel, kui koolijuhataja palub vabastust isiklikkudes asjades. On aga koolijuhataja sunnitud koolist lahkuma ametiasjus, siis ei tarvitse temal selleks küsida luba, küll on ta kohustatud koolist eemal viibimise põhjusest ning ajast, kui ka sellest, kes on määratud asemikuks (vt. Av. algkoolide seaduse § 60, Av. keskkoolide seaduse § 50) teatama kohalikule koolivalitsusele.

5. Kui on vaja õppejõudu ametist ajutiselt tagandada Õppejõudude teenistuse seaduse § 83 toodud juhtudel, teevad kohalikud koolivalitsused vastavad ettepanekud HSM Koolivalitsusele, esitades Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile kõik asja kohta käivad materjalid ja põhjused, mis tingivad ajutise ametist tagandamise. Samuti teevad kohalikud koolivalitsused HSM Koolivalitsusele ettepanekud õppe-

jõudude ümberpaigutamise kohta teenistuse huvides, lisades ettepanekule juurde Õppejõudude teenistuse seaduse § 85 ettenähtud ümberpaigutatavate seletused ja kooliüllalpidaja arvamused ümberpaigutamise kohta, kui ka ettepanekud Õppejõudude teenistuse seaduse §§ 81, 89 ja 90 ettenähtud juhtudel ja teistes asjades, mis seoses Õppejõudude teenistuse seaduse § 44 muutmisega kuuluvad nüüd HSM Koolivalitsuse otsustamisele või edasisaamiseks HSM Koolivalitsuse kaudu teistele asutistele. Õpetajate kohustetäitjate ja õpetajaameti kandidaatide vabastamise ettepanekud (Õp. teen. sead. § 90) tulevad esitada HSM Koolivalitsusele hiljemalt 1. juuniks.

Ülaltoodud juhtnõõrid peaksid lahendama arusaamatused küsimustes, mis tekkinud Õppejõudude teenistuse seaduse § 44 muutmisega. Kui aga mõnes asjas veel puudub täieline selgus, siis tulevad need selgitada vastava konkreetse järelepärimisega HSM Koolivalitsuselt.

Direktor P. Mägraken.

Algkooliasjade juhataja A. Kuut.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsuse 1934 a. 14. veebruari ringkiri nr. 32255 kesk- ja kutsekoolide ning alg- ja täiendusekoolide juhatajaile II rahvaloenduse asjas.

II Rahvaloenduse kui riiklikult ülitähtsa aktsiooni edukaks läbiviimiseks otsustas Vabariigi Valitsus 3. jaan. s.a.: „Registreerijate nappuse puhul kohal võib Riigi Statistika Keskbüroo kokkuleppel Hariduse- ja sotsiaalministeeriumiga kutsuda rahvaloenduse tööle ligiolevaist koolidest vanemate klasside õpilasi, koolijuhatajate määramisel, tingimusega, et nad koolitööst ei puuduks üle nelja päeva.“

Sellest Teile teatades Hariduse- ja sotsiaalministeerium palub Teid vastu tulla Riigi statistika keskbüroo kohapealseile esindajaile — rahvaloenduse ringkonnajuhatajaile ja instruktoreile — nende pöördumisel Teie poole kooliõpilaste lubamiseks 27. veebr. — 2. märtsini (incl.) rahvaloenduse töist registreerijaina osavõtmiseks, määrates selleks vanemate nõusolekul arenenud ja kohalikke olusid tundvaid õpilasi, kes suudaksid registreerimise ülesannetega toime saada.

Läkitades õpilasi rahvaloenduse tööle, tuleb juhtida nende tähelepanu sellele, et rahvaloenduse hea kordaminek oleneb suurel määral just registreerijaist, mispärast registreerijail tuleb oma ülesanded täita suurima hoolsuse ja täpsusega.

Ühtlasi Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Koolivalitsus palub Teid tutvustada õpilasi käesoleva „Teataja“ lisas toodud informatsiooniga II Rahvaloenduse kohta.

Direktor P. Mägraken.

Algkooliasjade juhataja A. Kuut.

Hambatehnikute teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse ning katsete korraldamise määrus.

RT 4 — 1934, 30.

Alus: Tervishoiupersonaali kutsetegevuse seaduse § 31 (RT 24 — 1932).

§ 1. Hambatehniku kutse saamiseks katsete õiendamise õigus on isikuil, kes on omandanud teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse hambatehniku kutse alal, töötades vähemalt kolm aastat kutseõigusega hambatehniku juures õpilasena, ning kes vastavad Tervishoiupersonaali kutsetegevuse seaduse § 31 p.p. 1—3 tähendatud nõuetele.

§ 2. Hambatehniku õpilase pidamise õigus on kutseõigusega hambatehnikutel, kes on registreeritud hambatehnikutena tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse sellekohases määruses ette nähtud korras.

Ühel hambatehnikul ei või olla üle kahe õpilase.

§ 3. Hambatehniku teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse kava koostab tervishoiu- ja hoolekandevalitsus ja kinnitab selle valitsuse direktor. Sama kava järgi õiendatakse ka hambatehniku katseid sellekohase komisjoni ees.

See kava avaldatakse ametlikus ajakirjas „Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Teataja“.

§ 4. Hambatehnik, kelle juures õpilane on saanud teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse, on kohustatud andma õpilasele vastava tõenduse, mis esitatakse tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele ühes avaldusega hambatehniku katsetest osavõtmise asjus.

§ 5. Erandjuhtudel võib tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor lubada hambatehniku katsetele ka isikuid, kes ei ole töötanud õpilasena hambatehniku juures, kuid kes on omandanud käesolevas määruses tähendatud teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse muul teel, misjuures muul teel omandatud ettevalmistuse vastavuse otsustamine määruses tähendatud nõuetele kuulub tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele.

§ 6. Hambatehniku katsed korraldatakse kord aastas, kui selleks on avaldanud soovi vähemalt 10 isikut, kes vastavad käesoleva määruse nõuetele.

Katsete korraldamisest teatab tervishoiu- ja hoolekandevalitsus Riigi Teataja Lisas.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse
direktor dr. Mõttus.

Sekretär Visnapuu.

Kinnitan.

29. I. 34.

Dr. MöttusTervishoiu- ja Hoolekande-
valitsuse direktor.

Hambatehnikute teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse ning katsete kava.

Alus: Hambatehnikute teoreetilise ja praktilise ettevalmistuse ning katsete korraldamise määruse § 3 (RT 4 — 1934).

I. Teoreetiline osa.

1. Hambatehnikute tööruumid ja töövahendid.

Tööruum, selle valgustus ja sisseseed. Töövahendid: ettevalmistus-, metall- ja kautšuktöödeks tarvilikud vahendid ning aparaadid, nende käsitsemine ja korrahoid.

2. Vajalikud materjaalid hambatehnilises töös ja nende käsitsemine.

Gips. Plastilised jäljendi vahendid. Kautšuk (omadused, metallide ja kautšuki ühendised). Metallid: kuld, hõbe, vask, plaatina, tina, inglistina, tsink, nikkel, kadmium, aluminium. Isolatsiooni ja jootmise vahendid. Happed, vahad, peitsimise ja puhastamise vahendid. Loetletud materjalide erilised omadused ja nende käsitsemine.

Kulla käsitsemine: Kulla segatised ja karaatidesse arvestamine. Kulla valatused, jootmine, stantsimine, pressimine, kuldamine.

3. Töömudeli valmistamine.

Lõualuu jäljend. Gipsi mudeli valmistamine. Metalli mudel ja stants.

4. Kunsthambad ja nende valmistamine.

Kunsthammaste liigid. Kunsthambad stiftidega ja ilma stiftideta. Hamba stiftid. Hammaste garnituurid. Lihvimine. Hambastiftide paenutamine. Haagid.

5. Lõualuu ja hammaste anatoomia, artikulatsioon.

Lõualuu anatoomiline ehitus ja funktsioon. Lõualuu liigendis. Alumise lõualuu liikumise kolm tähtsat punkti.

Artikulaatorid, nende mitmesugused süsteemid. Loomulikud hambad, nende anatoomiline ehitus ja funktsioon. Kunsthammaste kaju ja funktsioon.

6. Plated.

Kautšuk ja teised plate-proteesideks tarvitataavad materjalid. Mitmesugused plated. Plate valmistamine: stantsimise viis, jootmise viis, plate kinnitamise vahendid, plate-proteeside väljatöötamine. Platede parandused.

7. Kroonid.

Kuldkroon, selle valmistamine. Kuldkrooni parandus. Stifthambad, nende liigid. Stifthammaste valmistamine (Richmondi ja teiste j.). Stifthammaste parandamine.

8. Sillad.

Sildade liigitus ja mitmesugused süsteemid: kinnised, äravõetavad, rippuvad, sadul- j.n.e. sillad.

9. Hammaste õgvendajad, obturaatorid j.n.e.

Hammaste õgvendajad (siinid), lahtiste hammaste mitmesugused kinnitamise viisid. Obturaatorid ja nende valmistamine. Obturaatorite kinnitamise viisid. Keraamika. Portselan hambad.

II. Praktiline osa.

Praktiline katse seisab tööproovi tegemises. Tööprooviga tuleb näidata töö oskust. Tööprooviks võib olla üks või mitu allpool loetletud töödest katsekomisjoni valikul, kas osalisel või viimistletud valmistamisel:

1. Joodetud kroon teisele purihambale.
2. Valatud esimene stifthammas.
3. Valatud prämolaar hammas stiftiga.
4. Kastvalatis esimesest prämolaar hambast või sama stantsitult.
5. Valatud kaanega hammas ja kroon.
6. Kroon ja valge hammas ühes kaitseplaadiga.
7. Kolmejärguline sild (kroon, stifthammas ja valgehammas).
8. Stifthammas juure kattega ja kaitseplaadiga joodetult.
9. Viiejärguline stantsitud sild. Või sama valatult, valgehammastega.
10. Sabaga valgehammas (plaadi jaoks).
11. Kaks krooni kokku joodetult (löikehambad).
12. Siibersild, lahtise lüluga (1, 2 ja 3 purihammas).
13. Torusild kolme hambaga.
14. Kautšukplate valmistamine.

Abidirektor Dr. Joh. Mälton.

Sekretär J. Visnapuu.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Kantselei 1934 a. 14. veebruari ringkiri nr. 145 maa- ja linnavalitsustele, maa- ja linnakoolivalitsustele ning vähemusrahvuste kultuurvalitsustele ajakirja „Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Teataja“ saatmise asjas.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi kantselei palub Teid edaspidi teatada ministeeriumile viivitamatult kõik muudatused ja täiendused nende asutiste ja isikute nimestikkudes, mis on saadetud Teie poolt ministeeriumile ajakirja „Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi Teataja“ saatmise otstarbeks. Samuti palub ministeeriumi kantselei Teid teatada ministeeriumile ka nendest muudatustest ja täiendustest neis nimestikkudes, mis on aset leidnud enne käesoleva ringkirja saamist, kui need muudatused ja täiendused ei ole ministeeriumile varem teatavaks tehtud nende nimestikkude muutmise või täiendamise korras.

Kõik need teated on ministeeriumile tarvilikud selleks, et võimalik oleks välja saata nimet. ajakirja korrapäraselt ja viivitamatult.

Peasekretär A. Kurvits.

Sekretär C. Roost.

MITTEAMETLIK OSA.

Lühike ülevaade II rahvaloenduse vajadusest.

I rahvaloendus Eestis teostati 1922 a. 28. dets. Kuna aga sellest ajast on meie rahva elus palju muutunud — on palju surnud ja sündinud, välja- ja sisse rännanud, paljud on oma elukohta ja tööala vahetanud, siis on uus rahvalugemine hädavajaline. Ei saa riigi ja rahva elu korraldada teadmata, milline on rahvastiku koostis ja peaasi millega ta tegeleb.

Uus (II) rahvaloendus teostatakse 1. märtsil, mil täidetakse erilised küsimislehed kõigi isikute kohta, kes elasid 28. veebr. ja 1. märtsi ööl kell 24 (k. 12 öösel) — olgu kas oma alalises korteris või mujal, kus nad viibivad oma töö, ametitalituse või võõrsil oleku tõttu.

Selle eest, et kõiki inimesi üles leida ja neid loendada, hoolitsevad rahvaloendajad või registreerijad. Selle vastu aga, loendusel saadud andmete hädus aga oleneb rahvast endast. On soovitatav, et rahvas oleks kõigiti vastutulelik loendajaile ja annaks kõik vajalised andmed enese ja oma majade ning korterite kohta. Kõik teated ja andmed, mis antakse ja lehtedele märgitakse, jäävad salajasteks Riigi Statistika keskbüroosse, neid ei anta kellelegi välja, ei erasikutele ega ka teistele ametasutistele. Ka rahvaloenduses tegevad isikud on kohustatud neid hoidma saladuses. Sellepärast ei ole ka põhjust kel-

lengi keelduda andmete andmisest, mis rahvaloenduse seaduse kohaselt sunduslik kõigile kodanikele.

Kuigi rahvaloendusel kogutakse iga isiku kohta mitmesuguseid andmeid ja need kõik peavad olema õiged, nõuab erilist tähelepanu kaks küsimust: 1) millise tööga või selle puudumisel mis allikast iga isik saavutab endale ülespidamise, ja 2) millal ta on sündinud, s.t. millisel aastal, kuul ja kuupäeval. On soovitatav, et kõik kodanikud juba enne rahvaloendust selgitaksid seda võimalikult täpsalt, et loendusel oleks kerge vastata.

Kui paljudes küsimustes rahvaloendus võimaldab selguse saamist, näeme kohe, kui heidame pilgu eesoleva rahvaloenduse kavasse. Sellesse on võetud siiski vaid kõige olulisemad küsimused, mida võimalik on töötada läbi piiratud krediitidega. Kuigi on avaldatud soovi veel mitmegei huvitava lisaküsimuse võtmiseks Rahvaloenduse kavasse, tuli sellest nimetatud põhjusel keelduda.

Küsimused loendatava isiku alalise elukoha ja selles elamise kestuse kohta võimaldavad teha olulisi sotsiaalpoliitilisi järeldusi, eriti kui neid andmeid võrrelda sünnikoha ja töökohta andmetega. Sünniaeg aga annab ülevaate rahva vanuslikust koostisest, millise kasutamine on väga mitmekesine ja põhjapanev kogu rahvastatistikas.

Edasi leiame küsimused riikkondsusest, rahvusest, keele- ja kirjaoskusest ning kooliharidusest, millised on eriti tähtsad praegusel ajal, mil rahva hariduse- ja kultuurpoliitika alused on võetud revideerimisele. Muuseas, näiteks, koolihariduse andmeid tööharu andmetega kõrvutades näeme alles, millega tegeleb meie kesk- ja ülikooli haridusega noorsugu.

Ka ei puudu tähtsus usu küsimusel, sest selle järgi näeme, millise ilme omab kodanike usuolu. Pärast 1922 a. rahvaloendust on meil kirikuelu teinud läbi suuri muudatusi, mis võimaldavad kodanikel täielise usuvabaduse. Kuidas see on peegeldunud rahvaelus, seda kahtlemata näitavad rahvaloenduse andmed.

Samuti ülitähtsaid tulemusi töötavad pakkuda vastused küsimustele perekonnaseisust, abielukestusest ja naistel sündinud ja elusolevate laste arvust. Nii kui korduvalt on rõhutatud, peab Eesti pöörama sündivuse probleemile erilist tähelepanu. Rahvaloendus aga võimaldab seda küsimust valgustada põhjalikult, sest, näit. kõrvutades perekonnaseisu ja sündivuse andmeid tööala ja leibkonna koostise andmetega, näeme alles, milles õieti peitub meil nii vähese sündivuse peapõhjus.

Kõige suurema tähtsuse aga omavad rahva tööharudesse kuuluvust (pea- ja kõrvaltööharu), ühiskondlikku seisut, ametioskust ja tööd mittetegemisel ülalpidamisallikat selgitavad küsimused. Töötades läbi neile küsimusile saadud vastuseid peaksime saama täieliku pildi meie rahvastiku majanduslikust toimimisest ja selle kandepinnast.

Loomulikult, rahva majandusliku tegevuse selgitamisega koos peab leidma valgustuse ka töötaolu probleem: sellekohaste küsimuste varal loodame selgitada mitte üksnes töötaolu ulatust, vaid ka põhjusi, mis on eeltingimuseks töötaolu kõrvaldamisel.

Peale kirjeldatud isiku kohta käivate küsimuste sisaldab uus rahvaloenduse kava veel rea küsimusi majade ja korterite kohta, millised andmed on vajalised meie ehitusepolitika revideerimiseks ja uute sihtide ülesseadmiseks. Kuid andmed korterite kohta on seoses ka leibkondade suuruse ja koostise selgitamisega. Ka neid andmeid on kavatsus töötada läbi seoses tööala ja teiste tähtsamate andmetega, et valgustada laide rahvahulkade ühiselu ilmet.

Ka on uue rahvaloenduse läbitöötamiskava rajatud laiemale alusele, kui eelmise oma, nii et sellest loodame ammutada palju rohkem andmeid kui eelmisest rahvaloendusest. Sest nüüd oleme teadlikud milliseid andmeid meie vajame oma rahva kohta. Iga rahvaloendus arvestab küll suurel määral ka rahvusvaheliste nõuetega, mis võimaldavad võrrelda üksikute riikide rahvastiku ja sotsiaalseid olusid, kuid iga riik käsitleb neid andmeid oma vajaduste kohaselt ja peab seda silmas ka rahvaloendusel.

Kõigest öeldust peaks olema selge, kui vajaline on meile eelolev rahvaloendus. Öieti öelda, on see meil hilinenudki. See pidi teostuma juba 1930 a. üheaegselt teiste riikidega, kus rahvaloendust korraldatakse järjekindlalt 10 a., kohati koguni 5 a. vahemiku järgi, kuid rasked majanduslikud olud olid selle takistuseks. Nüüd aga on selle teostamiseks siiski tõuget annud sama majandusekriis, nõudes täpsat ülevaadet rahvastiku koostisest ja tegevusest. Kuigi eesoleva rahvaloenduse andmete läbitöötamine kavatsatud ulatuses nõuab ligi poolteist aastat, rahva üldarvu andmed selguvad siiski juba paari päeva kestel pärast rahvaloendust.

RIIGIKOHTU OTSUSTEST VÕETUD SELETUSI.

Rahva tervishoiu korraldamise seaduse alal: linnaarsti ametist vabastamisest.

Arvamus, et linnaarsti, kui linnaametnikku, on õigustatud ametist vallandama linnavalitsus, on ekslik. Rahva tervishoiu korraldamise seaduse (RT 2 — 1928) § 18 järgi määrab linnaarsti kohale linnavalitsus, kuid registreerib ametisse arste tervishoiu ja hoolekande direktor linnavalitsuse ettepanekul ja alles selle registreerimise järgi võib arst saada linnaarstiks. Eeltähendatud seaduse § 20 järgi loetakse linnaarste küll omavalitsuste ametnikkudeks, kuid sama § 20 ja § 21 nähtub, et linnaarstid täidavad ka keskvalitsuse ülesandeid ja alluvad vahenditult tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele ja tegutsevad viimase poolt antud juhtnööride järgi, ja ainult selle seaduse § 17 p.p. 1 ja 2 loetletud aladel tegutsevad nad linnavalikogu poolt antud juhtnöö-

ride järgi. Sellest nähtub, et linnavalitsustel ei või olla õigust linnaarstide vallandamiseks oma äranägemise järgi, vaid seda on õigustatud tegema ainult tervishoiu ja hoolekande valitsus, kellele need arstid alluvad. Sisuliselt on tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor õieti jätnud tagajärjeta P. linnavalitsuse palve lahtri registreerida P. linnaarsti kohalt dr. P., kuna ei leidnud tema tegevuses tundemärke, mis lubaks seda viia kutsetegevuse seaduse (RT 24 — 1932) §§ 34, 35 või 36 alla, samuti on ta õieti leidnud, et puudus alus P. vabastamiseks linnaarsti kohalt Tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahekordade korraldamise seaduse (RT 30 — 1932) ja selle seaduse elluviimise määruse alusel põhjusel, et linnavalitsus ei ole algatanud seda küsimust selles seaduses ettenähtud korras. Riigikohtule antud kaebuses linnavalitsus ei väida, et Hariduse- ja sotsiaalminister oleks ebaõigelt hinnanud dr. P. kui arsti tegevust ja et selles on olemas tunnismärgid, mis lubavad teha Tervishoiu personaali kutsetegevuse seaduse §§ 34 ja 35 ettenähtud järeldusi dr. P. kohta ja Riigikohus arutades asja andmeteil, mis leiduvad toimetuses, ei leia samuti, et dr. P. tegevuse hinnang oleks ekslik.

Riigikohtu admin. os. t. nr. 623^{II} — 1933 a.

Tööstusliku töö seaduse §§ 273, 274, 285 ja 286 alal.

T.T.S. §§ 273, 274, 285 ja 286 kohaldamisel tuleb arvesse võtta, kas antud juhul on tegemist teatava ettevõtte tööliste haigekassa alla arvamiseiga esmakordselt või nende eraldamisega ühisest haigekassast eri haigekassa alla. Kui on tegemist ettevõtte tööliste esmakordse haigekassa alla arvamiseiga, siis muidugi, korraldab asja töökaitse inspektor ise ilma asja kinnitusametile edasi andmata, kui asutatava haigekassa põhikiri on kooskõlas normaal põhikirjaga ja ettevõttes alaliste töötavate tööliste arv ei ole vähem kui viissada. On aga ettevõtte tööliste varem olnud ühise haigekassa all ja ühine haigekassa on arstiabi korraldamiseks ellu kutsunud vastavaid asutisi, arvestades oma liikmete kogu arvuga, siis ei või eri haigekassa asutamist ja eraldumist üldhaigekassa alt tingivaks lugeda üksnes ühe ettevõtte tööliste tahtest, vaid niisugusel korral peab eraldumine üldhaigekassa alt ja eri haigekassa asutamine toimuma omavahelisel kokkuleppel ja kinnitusameti nõusolekul, nagu seda Riigikohus on juba ka seletanud A. ü. Eesti Kiviõli ettevõtte tööliste ja ametnikkude kaebuse asjas omas otsuses $\frac{23. \text{maist}}{2. \text{juunist}}$ 1933 a. toim. nr. 521^{II}. Käesoleval juhul ei ole ka tegemist ühe käitiseiga, millel on vähemalt 500 töolist, vaid mitme käitiseiga ning neis käitistes teenistuses olevate tööliste üldarv on üle 500.

Riigikohtu admin. os. t. nr. 891^{II} — 1933 a.